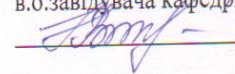

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри педагогіки та
психології дошкільної та початкової освіти
протокол від «08» вересня 2020 р. № 3
в.о. завідувача кафедри

 - Наталія ВОРОПАЙ

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
ПСИХОЛОГІЯ ДИТЯЧА**

Освітня програма **Дошкільна освіта**

Ступінь вищої освіти (бакалавр)

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Херсон 2020

1.Опис

Назва освітньої компоненти	Психологія дитяча
Тип	Обов'язкова компонента
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень освіти
Кількість кредитів/годин	3
Семестр	I семестр
Викладач	Лось Оксана (Los Oksana), кандидат психологічних наук, доцент кафедри https://orcid.org/0000-0002-0177-9381
Посилання на сайт	http://www.kspu.edu/About/Faculty/FElementaryEdu/ChairPedagogy.aspx
Контактная інформація	Оксана Лось – (0552) 32-67-66, Email: OLos@ksu.ks.ua
Графік консультацій	середа, 10.00. – 11.00. (аудиторії педагогічного факультету) або за призначеним часом
Форми та методи викладання	лекційні заняття, презентації, кейси, тестові завдання, індивідуальні консультації
Форма контролю	

2.Анотація дисципліни: Предметом дисципліни є загальні закономірності психічного розвитку в онтогенезі, його вікові періоди, причини і механізми переходу від одного періоду до іншого, їх характерні ознаки і психологічні механізми. Розв'язання теоретичних завдань дитячої психології розширює можливості практичного впровадження знань, що є умовою ефективної підготовки спеціаліста ЗДО.

3.Мета та завдання дисципліни:

Мета дисципліни: Сформувати у студентів знання про особливості психічного розвитку в дитинстві, здатність до цілісного сприйняття дитини і аналітичного підходу до неї.

Завдання:

1. Ознайомлення з психологічним змістом послідовних етапів онтогенезу;
2. Ознайомлення з віковою динамікою психічних процесів і особистісних особливостей в період дитинства з урахуванням впливу культурно-історичних, етнічних та соціально-економічних умов;
3. Ознайомлення із факторами, механізмами, закономірностями, специфікою психічного розвитку в дитинстві,
4. Формування вмінь і навичок роботи з методами діагностики і контролю перебігу, змісту і умов психічного розвитку дитини.
5. Формування вмінь і навичок встановлення та аналізу причинно-наслідкових зв'язків між факторами, умовами і змістом психічного розвитку дитини.

4. Компетентності та результати навчання.

Під час вивчення курсу здобувач формуватиме такі компетентності та результати навчання:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми галузі (відповідно до освітніх програм усіх галузей знань та спеціальностей Херсонського державного університету) професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

1. здатність реалізовувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав свобод людини і громадянина;
2. здатність навчатися протягом життя, розвивати свій інтелектуальний рівень, розширювати загальнокультурний світогляд на різних етапах професійного зростання;
3. здатність спілкуватись державною мовою;
4. здатність використовувати інформаційні й комунікаційні технології для виконання завдань у сфері професійної діяльності, зокрема для пошуку, оброблення інформації з різних джерел.

5. Здатність до планування, прогнозування і передбачення наслідків своїх дій, рефлексії.

Програмні компетентності:

1. здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага);
2. здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку;
3. здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини);
4. здатність самостійно виконувати навчальні завдання;
5. здатність формулювати та обґрунтовувати власні ідеї;
6. здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

Результати навчання:

1. розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку;
2. розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій;
3. розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку;
4. встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами;
5. планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності;
6. вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням;

7. мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей;
8. володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

5. Структура курсу

Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
3 кредити / 90 годин	12	18	60

6. Технічне й програмне забезпечення обладнання

В Херсонському державному університеті та на педагогічному факультеті є необхідне технічне оснащення, що дозволяє зробити освітній процес ефективним: телевізори/екрани/проектори, смарт-дошки. Аудиторний фонд та інфраструктура університету сприяє цьому (коворкінг-зали, конференц-холи, читальні зали, наукова бібліотека, доступ до мережі Інтернет). Освітній процес забезпечено навчальною, методичною та науковою літературою (в паперовому та електронному вигляді).

7. Політика курсу

Для успішного складання підсумкового контролю з дисципліни вимагається 100% відвідування очне або дистанційне відвідування всіх лекційних і практичних занять. Пропуск понад 25% занять без поважної причини буде оцінений як FX.

До всіх студентів освітньої компоненти (гарантується) неупереджене ставлення і справедливе оцінювання результатів роботи. Високо цінується дотримання принципів академічної доброчесності. Навіть окремий випадок порушення академічної доброчесності є серйозним проступком, який може призвести до несправедливого перерозподілу оцінок і загального рейтингу студентів.

8. Схема курсу

Тема 1. Загальна характеристика дитячої психології.

(тиждень А, лекції – 2 год., практичні заняття – 2 год.):

- 1.1. Сутність, об'єкт і предмет дитячої психології.
- 1.2. Функції та завдання дитячої психології.
- 1.3. Структура дитячої психології.
- 1.4. Місце дитячої психології в системі наукового знання.

Тема 2. Методологічні засади дитячої психології.

(тиждень А, лекції – 2 год., практичні заняття – 4 год):

- 2.1. Основні методологічні принципи дитячої психології.
- 2.2. Стратегії досліджень в дитячій психології.
- 2.3. Класифікація методів дослідження психіки дітей.
- 2.4. Змістова характеристика методів дослідження психіки дітей.
- 2.5. Психодіагностика в структурі професійної діяльності вихователя.

Тема 3. Витоки дитячої психології.

(тиждень Б, лекції – 2 год., практичні заняття – 2 год):

- 3.1. Генетичні ідеї в психології.
- 3.2. Виникнення та етапи становлення дитячої психології.
- 3.3. Основні історико-теоретичні концепції дитячої психології.
- 3.4. Напрями та етапи розвитку сучасної дитячої психології.

Тема 4. Психічний розвиток як складова онтогенезу.

(тиждень А, лекції – 2 год., практичні заняття – 2 год.):

- 4.1. Загальна характеристика поняття розвитку.
- 4.2. Особливості психічного розвитку.
- 4.3. Умови та фактори психічного розвитку.
- 4.4. Рушійні сили психічного розвитку.
- 4.5. Показники психічного розвитку.

Тема 5. Закономірності психічного розвитку в онтогенезі.

(тиждень Б, лекції – 2 год.):

- 5.1. Принципи психічного розвитку.
- 5.2. Загальні закономірності психічного розвитку.
- 5.3. Показники психічного розвитку.
- 5.4. Навчання, виховання і психічний розвиток.

Тема 6. Проблема періодизації психічного розвитку.

(тиждень А, лекції – 2 год., практичні заняття – 4 год.):

- 6.1. Проблеми періодизації психічного розвитку.
- 6.2. Критерії вікової періодизації.
- 6.3. Періоди психічного розвитку в дитинстві.
- 6.4. Кризові та стабільні періоди розвитку.

Тема 7. Індивідуальні варіації психічного розвитку

(тиждень А, лекції – 0 год., практичні заняття – 2 год.):

- 7.1. Індивідуальні аспекти розвитку дитини.
- 7.2. Темпи вікової динаміки психіки.

7.3. Ідивідуально-психофізіологічні властивості розвитку психіки дитини.
Темперамент.

7.4. Соціально-психологічні характеристики розвитку особистості дитини.
Характер.

7.5. Генетичний аспект розвитку дитини. Задатки і здібності.

9. Система оцінювання та вимоги: форма (метод) контрольного заходу та вимоги до оцінювання результатів навчання.

Назва та максимальна кількість балів за модуль

Форма (метод) контрольного заходу, критерії оцінювання та бали.

Оцінка студента формується таким чином:

1. лабораторні роботи:

- складання проєкту структури наукової роботи за темою дослідження – 20 балів;
 - групування джерел інформації за видами документів (списку літератури бакалаврської роботи, розташованої в репозитарії ХДУ відповідно до спеціальності) – 20 балів;
 - складання списку джерел (10 позицій) різних видів документів за темою курсової – 20 балів;
 - аналіз звіту технічної перевірки на ознаки плагіату відповідно до кольорових маркерів – 15 балів.
- б. виконання тестового завдання на знання базових понять курсу – 25 балів.

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, письмовий контроль, кейс-метод, тестовий контроль тощо.

10. Список рекомендованих джерел:

Основні:

1. І. Богуш А. М., Лисенко Н. В. Українське народознавство в дошкільному закладі / А. М. Богуш, Н. В. Лисенко. – К.: Вища школа, 2002.
2. Богуш А. М., Лудан Н. І. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи: Навчально- методичний посібник / А. М. Богуш, РІ. І. Лудан. — К.: ВД «Слово», 2008.
3. Бондаренко А. К., Матусик А. И. Воспитание детей в игре / А. К. Бондаренко, А. И. Матусик. — Москва: Просвещение, 2003. – 78 с.
4. Вільчковський Е. С. Програма з фізичної культури для дошкільних закладів фізкультурно-оздоровчого напрямку / Е. С. Вільчковський. — К.: Вінок, 2008.
5. Збірник ігор для дошкільнят / упор. Т. В. Вороніна. — К.: Видавничий дім «Шкільний

світ», 2006. – 80 с.

6. Іванюк Г. І. Скарбничка ігор і віршованої мозаїки для дітей раннього та дошкільного віку / Г. І. Іванюк. – К.: Сімкольорів, 2009.
7. Криничка: Збірка творів для читання наймолодшим / упор.: Л. А. Грицюк, М. І. Каратаєва. — 2-ге вид. зі зм. — Тернопіль: Мандрівець, 2008. — 60 с.
8. Максименко С. Д. Теорія і практика психолого-педагогічного дослідження / С. Д. Максименко. — К.: КДШ, 1990. — 240 с.
9. Манова-Томова В. Психологічна діагностика раннього віку / В. Манова-Томова. — К.: Вищ. шк., 2008. — 167 с.
10. Марцинковская Т. Д. Диагностика психического развития детей / Т. Д. Марцинковская. - М.: ЛИНКА-ПРЕСС, 1997. - 112 с.
11. Методи вивчення психічного розвитку дитини-дошкільника: метод. посіб. для педагогів, практик. психологів, студ. серед. і вищ. Пед. закл. / С. Є. Кулачківська (наук. ред.), Т. О. Піроженко, Л. Г. Подоляк та ін. — К.: Світич, 2013. — 40 с.: іл. — (Б-чка журн. «Дошк. виховання»). — Бібліогр.: с.33.
12. Моргун В. Ф. Основи психологічної діагностики: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Ф. Моргун, І. Г. Тітов. — К.: Слово, 2009. — 464 с.
13. Музика О. Л. Курсові роботи з психології: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / О. Л. Музика. — Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. — 104 с.
14. Немов Р. С. Психология. Кн. 3: Экспериментальная педагогическая психология и психодиагностика / Р. С. Немов. — М.: Просвещение: Владос, 1995. — 512 с.
15. Обдаровані діти: виявлення, діагностика і розвиток / за ред. В. Ф. Моргуна. — Полтава, 2005. — 171 с.
16. Павелків Р. В. Дитяча психологія: навч. посіб. для самостійної роботи студента / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. — К.: Академвидав, 2011. — 376 с. — (Серія «Сам»).
17. Павелків Р. В. Дитяча психологія: практикум / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. — Рівне: Волинські обереги, 2008. — 320 с.
18. Піроженко Т. Особистість дошкільника: перспективи розвитку: навч.-метод. посіб. / Т. Піроженко. — Т.: Мандрівець, 2010. — 136 с.
19. Розвиток пізнавальних процесів дитини / упоряд.: С. Максименко, О. Главник. — К.: Мікрос-СВС, 2003. — 112 с. — (Психологічний інструментарій).
20. Тихомирова Л. Ф. Развитие логического мышления детей: популярное пособие для родителей и педагогов / Л. Ф. Тихомирова, А. В. Басова. — Ярославль: Академия развития, 1997. — 240 с.
21. Урунтаева Г. А. Диагностика психологических особенностей дошкольника: практикум для студ. сред. и высш. пед. учеб. заведений и работников дошк. учреждений / Г. А. Урунтаева. — М.: Академия, 1999. — 96 с.
22. Чабан С. Українські народні ігри, <http://osvita.ua/school/upbzing/9167>.
23. Шевчук В. Гіперактивна дитина у дошкільному закладі / В. Шевчук // Вихователь-методист дошкільного закладу. — 2010. — № 11. — С. 22-31.
24. Эльконин Д. Б. Основная единица развернутой формы игровой деятельности. Социальная природа ролевой игры // Эльконин Д. Б. Психология игры. — М., 1999. — 230 с.
25. Эльконин Д. Б. Избранные психологические труды / Д. Б. Эльконин. — М., 1989. — 554 с.
26. Якименко Л. Ю. Дівчата та хлопчики у колективі: вплив дитячого колективу на формування статево-рольової поведінки мол. дошк.: навч.-метод. посіб. до Базової прогр. розв. дитини дошк. віку «Я у світі» / Л. Ю. Якименко, В. О. Луценко. — К.: Наш час; Х.: Ранок, 2010. — 95 с.

Додаткові:

1. 1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / наук. ред. та упор. О. Л. Кононко. — К.: Світич, 2008. — С. 17 – 19.
2. Богуш А. М., Лисенко Н. В. Українське народознавство в дошкільному закладі / А. М. Богуш, Н. В. Лисенко. — К.: Вища школа, 2002.
3. Іванюк Г. І. Скарбничка ігор і віршованої мозаїки для дітей раннього та дошкільного віку / Г. І. Іванюк. — К.: Сімкольорів, 2009.
4. Криничка: Збірка творів для читання наймолодшим / упор.: Л. А. Грицюк, М. І. Каратаєва. — 2-ге вид. зі зм. — Тернопіль: Мандрівець, 2008. — 60 с.
5. Методи вивчення психічного розвитку дитини-дошкільника: метод. посіб. для педагогів, практик. психологів, студ. серед. і вищ. Пед. закл. / С. Є. Кулачківська (наук. ред.), Т. О. Піроженко, Л. Г. Подоляк та ін. — К.: Світич, 2013. — 40 с.: іл. — (Б-чка журн. «Дошк. виховання»). — Бібліогр.: с.33.
6. Павелків Р.В. Дитяча психологія: навч. посіб. для самостійної роботи студента / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. — К.: Академвидав, 2011. — 376 с. — (Серія «Сам»).
7. Павелків Р.В. Дитяча психологія: практикум / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. — Рівне: Волинські обереги, 2008. — 320 с.
8. Чабан С. Українські народні ігри, <http://osvita.ua/school/upbzing/9167>.
9. Шевчук В. Гіперактивна дитина у дошкільному закладі / В. Шевчук // Вихователь-методист дошкільного закладу. — 2010. — № 11. — С. 22-31.
10. Эльконин Д. Б. Избранные психологические труды / Д. Б. Эльконин. — М., 1989. — 554 с.
11. Якименко Л. Ю. Дівчата та хлопчики у колективі: вплив дитячого колективу на формування статево-рольової поведінки мол. дошк.: навч.-метод. посіб. до Базової прогр. розв. дитини дошк. віку «Я у світі» / Л. Ю. Якименко, В. О. Луценко. — К.: Наш час; Х.: Ранок, 2010. — 95 с.